

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 328/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen työperäisen maahanmuuton saatavuusharkinnasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Jari Koskelan /ps ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 328/2022 vp:

Onko hallitus tietoinen työperäisen maahanmuuton saatavuusharkinnan poistosta seuranneista ongelmista Ruotsissa ja

onko hallitus valmis tekemään selvityksen saatavuusharkinnan poiston seurauksista, jotta myös tulevilla hallituksilla olisi riittävä tietopohja käytettävissään?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen tavoitteena on ohjelmansa mukaisesti edistää ulkomaisen työvoiman maahanmuuttoa sekä torjua ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäyttöä. Työntekijän oleskelulupien niin sanottu saatavuusharkinta on hallitusohjelman mukaan tarkoitus säilyttää.

Saatavuusharkinta liittyy erityisesti ensimmäisen työntekijän oleskeluluvan myöntämiseen. Saatavuusharkinnan tarkoituksena on selvittää se, onko avoinna olevaan työtehtävään saatavissa työntekijää Suomen tai Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen alueelta. Saatavuusharkinta koskee myös kausityöoleskelulupia, mutta ei muita työnteon perusteella myönnettäviä oleskelulupia, kuten erityisosaajille myönnettäviä oleskelulupia. Erityisosaajat ovat olleet ulkomaalaislain nojalla saatavuusharkinnan ulkopuolella jo vuodesta 2004, ja alemman asteisin normein useita vuosia jo ennen sitä.

Suomessa saatavuusharkinnan säilyttämisen taustalla ovat muun muassa virkamiesselvitykset, joita työ- ja elinkeinoministeriössä on tehty liittyen Ruotsin vuoden 2008 työlupauudistukseen. Ruotsissa työlupauudistuksen tavoitteena oli lisätä erityisesti korkeasti koulutetun työvoiman maahanmuuttoa. Toisin kuin Suomessa, Ruotsissa myös erityisosaajat olivat saatavuusharkinnan piirissä. Työ- ja elinkeinoministeriössä on seurattu myös Ruotsissa tehtyjä selvityksiä työlupauudistuksen vaikutuksista. Esimerkiksi Delegationen för migrationsstudier (Delmi) arvioi vuoden 2013 raportissaan työlupauudistusta. Raportin mukaan uudistus ei juurikaan lisännyt erityisosaajien maahanmuuttoa, vaan se lisäsi maahanmuuttoa aloille, joilla jo ennestään oli riittävästi työvoiman tarjontaa.

Suomessa saatavuusharkinta toimii pääosin toivotulla tavalla. Saatavuusharkinnan suorittamisen tapaa ohjaavat Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskus) ylläpitämät alueelliset työlupalinjaukset ja niiden sisältävät arviot alueen työmarkkinatilanteesta. Parhaillaan on käynnissä kokeilu, jossa useat ELY-keskukset ovat valmistelleet yhteisen, laajemman työlupalinjauksen. Etelä-Pohjanmaan, Kainuun, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset määrittelevät työvoiman tarpeen kokeilualueella ammattialoittain yhteisesti suhdannenäkymät huomioiden. Analyysi tämän kokeilun tuloksista saadaan ennen hallituskauden päättymistä. Lupamenettelyjen kehittämisen yhteydessä huolehditaan, että saatavuusharkinta toimii sujuvana osana työperäisen maahanmuuton kokonaisuutta.

Hallitus ei tällä hetkellä näe tarvetta valmistella uusia selvityksiä saatavuusharkinnan poistamiseen liittyen.

Helsingissä 1.7.2022

Työministeri Tuula Haatainen